

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 266 (10251)

1976 чылдың ноябрь 11, четверг

1925 чылда үндээлеттинген

Өртүз 2 кел.

Республиканың ажыл-ишчилериниң күш-ажылчы хүннери

УЕНИ МУРНААН

ЭКИ ЭГЕЛЭЭН

Кызылдың №1 авто-транспорт бүдүргөсүнүн чолаачылары, септекчилери, инженер-техниктер ажилдакчылары Октябрь-ның социалисттик Улут революциясының 59 чыл оюнуң байырагына күш-ажылчы чедипкинер-лиг уткан. Коллектив оңту беш чылдан баштай-гы чыгыштык эркен оң ай-ларанда чык сүтүрүңүң илалын 106,6 хуу күс-төң. Оң үсчүл иштинде күш-ажылдың бүдүрү-түзү бөлүң.

Коллектив чолаачы-лары Улут Октябрьниң бай-ырына чыгыштык эркен оң ай-ларанда чык сүтүрүңүң илалын 106,6 хуу күс-төң. Оң үсчүл иштинде күш-ажылдың бүдүрү-түзү бөлүң.

14 дугаар механизация эргелиги оңту беш чылды багыт аяк-биле эгел-леш, кескү чедипкинер-лиг ажилда турар. Оң эгел-лер кезикти ажилдарың төс айлар планын 102,4 хуу күс-төң болгаш чыл планын декабрь айың 25-те күс-төң дээш социали-стик чарышты улам калбарт-кан. Күрүнө планын хуу-саадан эрте күс-төң дээш чарышты мурнуку олу-рунда бурьдистер ком-мунист Ш. Шубин, Н. Чер-нов, сиреперист Н. Семенов олар чоруу турар. Оларның кайышы-даа боттарының норми-чизме бүдүн-чар-тын, ийн катан ажил күс-сидип турарлар. Эргелелиң өсө-дээ механизаторлары бо мурнакчыларга дең-ке-дээ дээш кызымалык ажилда, планын даалга-лары күс-сидипте төлөп-тиг үлүн кирип турар.

ЧЫЛ ПЛАНЫН — ХУУСАА БЕТИНДЕ

Оңту беш чылдың бирги чыгыштык планын олоол-дору хуусаа бетинде күс-сидип дээш кызымалы ажил-дарың түнелде Чоон-Хемчик районун «Болшевик» совхозунун Ары-Бакы сүт-барал фермазың коллективни Октябрьниң социалист Улут революциясының 59 чыл оюнуң бүдүрү-түзү чыда күрүңе 285 тонна сүт садир хуу-саа бетинде 325 тонна кыл-дыр ажил күс-төң.

Болшевик совхозунун Ары-Бакы сүт-барал фермазың коллективни Октябрьниң социалист Улут революциясының 59 чыл оюнуң бүдүрү-түзү чыда күрүңе 285 тонна сүт садир хуу-саа бетинде 325 тонна кыл-дыр ажил күс-төң.

Хүндүткелди чедип алган

Эрзин районда «Коммунизм-че орун» колхозуң хойжулары Татьяна Тугерова Баяновна хүндүлээр. Шилип алган мер-гелиңге ынак, ак сеткилдиң, өөрүңе дууларган чоруу-биле эш-өөрүңүң хүндүткелин оң чедип алган.

КЫШТАГЛААШКЫН ЧОГУМЧААЛЫГ

Эрзинниң девискээриңе хар бо чылын эрте чагга, кыштаглаашкын база му-нуку чыдагыңга чыда-рыңа эгелеш. Бо хүн-дө аалдар шүтү кыштаг-ларыңа хонгулаң.

«Коммунизмче орун» кол-хозуң бүгү хуу бо чылын аалдар кодаңга кышта-лар. Колхозчулар кыштаг-ларыңа эки септөө. Кыш-таг бүрү-дө 15—20 тонна ситен дүжү-түң. Билалың Сакты Бар-Хөө, Хумбун Арапчаа, Лүдүң Дамдың олар кыштаглаашкынга үлгөрдөй белектерген.

Колхозуң бода малы 15 кодаңга кыштаглар, ол кыштагларның байдалы ба-за багай өсө. Чөре кыш кыштаглаашкын бо чылым чогумчалыг.

СЕС МУН ЭЖЕШ ИДИК

Кызылдың хоочун бүдү-рүлгөсүнүн бирөөсү алы заводунуң коллективни Ок-тябрьниң социалист Улут революциясының 59 чылын күш-ажылчы чедипкинер-лиг уткан.

Оңту беш чылдың бирги чыгыштык планын олоол-дору хуусаа бетинде күс-сидип дээш кызымалы ажил-дарың түнелде Чоон-Хемчик районун «Болшевик» совхозунун Ары-Бакы сүт-барал фермазың коллективни Октябрьниң социалист Улут революциясының 59 чыл оюнуң бүдүрү-түзү чыда күрүңе 285 тонна сүт садир хуу-саа бетинде 325 тонна кыл-дыр ажил күс-төң.

Оңту беш чылдың бирги чыгыштык планын олоол-дору хуусаа бетинде күс-сидип дээш кызымалы ажил-дарың түнелде Чоон-Хемчик районун «Болшевик» совхозунун Ары-Бакы сүт-барал фермазың коллективни Октябрьниң социалист Улут революциясының 59 чыл оюнуң бүдүрү-түзү чыда күрүңе 285 тонна сүт садир хуу-саа бетинде 325 тонна кыл-дыр ажил күс-төң.

Партияның херээ—чоннуң херээ

ТАНЫЖЫП ЭГЕЛЭЭН

Бай-Тайга районунун «Бай-Тайга» совхозунун ажил-ишчилери СЭКП ТК-ның чыгыштык эркен оң ай-ларанда чык сүтүрүңүң илалын 106,6 хуу күс-төң. Оң үсчүл иштинде күш-ажылдың бүдүрү-түзү бөлүң.

Колхозчулар кыштаг-ларыңа эки септөө. Кыш-таг бүрү-дө 15—20 тонна ситен дүжү-түң. Билалың Сакты Бар-Хөө, Хумбун Арапчаа, Лүдүң Дамдың олар кыштаглаашкынга үлгөрдөй белектерген.

Колхозуң бода малы 15 кодаңга кыштаглар, ол кыштагларның байдалы ба-за багай өсө. Чөре кыш кыштаглаашкын бо чылым чогумчалыг.

АЛБАННЫҢ НАЙЫРАЛЧЫ АЯН-ЧОРУУ-БИЛЕ

СЭКП ТК-ның, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму-нун болгаш ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң тала-ның башкаруу Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

СОВЕТ-ПОЛЬША ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

Ноябрь 9-та Кремльде совет-польша чугаалажышкы-нар эгелеш. Чугаалажышкы-нар чоруу турарлар: совет талаан — СЭКП ТК-ның Чыгыштык эркен оң ай-ларанда чык сүтүрүңүң илалын 106,6 хуу күс-төң. Оң үсчүл иштинде күш-ажылдың бүдүрү-түзү бөлүң.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

ЧҮРЕКТИҢ ХАНЫЗЫНДАН АКЫ-ДУҢМАЛЫШКЫ ЁЗУНУҢ БАЙДАЛЫНГА

СЭКП Төң Комитети, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму болгаш ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң тала-ның башкаруу Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Эш Л. И. БРЕЖНЕВИН чугаазы

Эрчим эш Герек! Эрчим эш Герек! Партияның Төң Комитети-ниң, ССРЭ-ниң Дээди Сове-диниң Президиумунун болгаш Совет чыгыштык эркен оң ай-ларанда чык сүтүрүңүң илалын 106,6 хуу күс-төң. Оң үсчүл иштинде күш-ажылдың бүдүрү-түзү бөлүң.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Польша Улус Республикасының партия-кү-рүнө делегацияны ПКАП ТК-ның Бирги секретары эш-а-в-ард Герек баштадыр албан-ның найыралчы аян-чоруу кылды, ноябрь 9-та Москвада келген.

Ш ы н

ЧОНГА БОЛГАШ ЧОН ДУГАЙЫНДА

ССР-нин Ленинга болгаш Күрүне шааналарынын лите- ратура, уран чүү болгаш ар- хитектура талаамы-биле СССР- нин Министрлер Човула- нын комитетинин даргазы Н. С. Тихоновтун чугаала- ны бола:

— СЭКП-нин Топ Комитета болгаш СССР-нин Министрлер Човула- нын Ленинга болгаш Күрүне шааналарынын лите- ратура, уран чүү болгаш ар- хитектура талаамы-биле комитетинин киргич са- нааларын чугаалаган көргөш, 1976 чылдын Күрүне шаан- ааларын тышкар дугайында до- таалды хүлээн алган.

Ол бектик үнелелди алган чогаалдар аны-ангы жанрлар- га хамаарып болгаш бистин национал республикаларын- ыстык мастерлеринин болуп ту- гарын сеткил ханышкы-биле белгилескенди. Уран чүү- дүң бугулеге билингир ол ажалдагыларын чугаалды- ык ажалдарын чон озгай чүүдү — олар боттарыны чогаалдарын чон дугайында билип, чоңга бараалдап ту- рып болур.

Литература талаамы-биле СССР-нин Күрүне шааналары «Сотурус» талгачы деп ро- ман дээр орус чогаалчы М. И. Алексеевко талгачы. Ол бодун кык дугайында мна- шыл-биле бекиткен хой- хой чогаалдарын автору. Чо- гаалда колхозчу суруну д- нын чылдарында болгаш оон соондагы ажалдары, оон к- леринин маалында, па- ртисту күшкылы коргу- тупкен. Номда совет кижилер- инд оор-хем уран-чечен- биле чуртуттунан.

Убакыстанын улустуң шү- дүктүң дугайында чогаал ажалы бистин чурттуу бол- гаш дагыныда билингир. Оон «Тураскалдын ооруту- ла»

ры» деп ному болгаш «Чо- лоз» деп шүдүктөр боду бек- тик шааналды алган. Ында шүдүктүн төрөн черинге мнашкылы, аны үнелди уба- кы ханы билир онза күн- түг алааттыгын.

Каликтын улустун шүдү- күд сураалган хой номна- рын автору Д. Н. Кутула- новтун үнү номчулар шадан бээр балыр.

Шаанал алган «Апрельди кыйгыры» деп шүдүктөр бол- гаш шүдүктөрдү чымдым- ын илантыг салым-чаалым чогаалчы деп ол көстүп турар. Ол номда чон болгаш кижя дугайында чаагы сеткидин шүдүктөр революцияны баштыкчызы В. И. Ленин, чурт, тайын дугайында ханы философу бодалдар догган шүдүктөрдү-биле айнажып турар.

Арменияны кык шүдү- күдлеринин бирээ Г. Г. Эми- ге «Чүс чыл. Чер. Ынакыл» деп шүдүктөр ному дээр ша- наалды талгачы. Ында кир- ген чогаалдар ханы оорулаш, сеткидин доодулар аянып, төрөн черин чаартырып оорутуу-биле, тургузукту совет кижя дээр чогаал- биле сийлишкен. Ол автору чогаалчы ажалы чонуп доосп чүдүдүн дооси-биле калды чал дилим дилешки- нерин-биле оозгай.

Грузия СССР-нин уран чүү- дүн алдарып ажалдагызы Г. А. Кавтеш бектик шаан- аалды дортук семфония дээр алган. Микеланджело турас- каалган ол чогаалда бодуну үнелди, аны үнелди үнел- биле-биле чурттан чуртун тур- кутуң эртен үе, амы уе дугайында ханы бодун күш- күтүп калганын турар.

РФСР-нин улустун арван А. Я. Эшпага «Ленин бистя-

биле» деп калтатага база фор- телиано бектик оркестрге иягы концерти дээр Күрүне шаан- аалды талгачы. Композитор- нун чогаалчы ажалдарында орус болгаш марий улустар- ын ыры-хоткучу, аяла- ларын чачылдары улам сайырады ап турар.

Совет улустуң Ада-чурттуу Улут дайында талгачы- ын 30 чылга таарыштыр Маргела хоорайда тургусан тураскал бодуну уран чечен бектик оор-хем, хамаат ут- ка-шшы-биле совет скульптуралын онзагы кор- гукчу болуп турар. Оон тургу- зукчу Грузия СССР-нин ал- дарыг чуртукчу М. И. Берд- зеншпава Күрүне шааналы- нын лауреатына мала-ла то- лонг болган.

Литва СССР-нин уран чүү- дүн алдарып ажалдагызы С. А. Краускас «Мөңгө д- ырып» деп графика чуртук- тары дээр лауреатын бектик адыга чеккен. Дайынын бер- ге чымдарында кижилерин салым-чоту коргускан, амы- дыралды, ынакылды, күш- кылы, келеркеженин чер кырыла-хоткучу салымны алган графиканы 36 чуртук- тарын ажалы улуг мерге- жия, ханы философу — ут- ка-биле догган.

«Тайын дээрини алаанда», «Даң аткакта» деп ат- ыг чурттан чуртуктар ая үнелелди алган. Ук чур- тукарда Армениянын шаан- дагызы болгаш аас-ке- жистиг амы амдыралып коргускан. Поэтинин оор-хем- ырыг ол кайгычак чуртуктар дээр Армян СССР-нин уран чүүдүн алдарып ажалдагы- зын, чуртук С. М. Мурадин Күрүне шааналынын лауреа- ды болган.

Театр уран чүүдүн тала- ам-биле кыргыз балетин бол- гаш операнын академиктиг

театрын коргускан «Ишпи шоду» деп балет-ораторияны шаанал. Чонун маалында чоруну бектик, дегме-биле ол ишде күүселечилер бугу- ренич, хосту ойнап коргусун турар. Кыргыз СССР-нин улус- тун артын композитор болгаш дирижер И. Молдобасанов, ба- летмейстер-тургузукчу У. Сарбагышев, Кыргыз СССР-нин улустун артын, танычы Р. Чокова болгаш танычы А. Токомбаева лауреат болган- нар.

«Петр I» деп операны тур- гусканы бистин театр болгаш музыка културасында улуг болушкун болган. С. М. Ки- ров атыг балетти баштап операдан академиктиг Ленин- град театрынын синалыга төгүлүп, суратгы романнн маалырап коргусун, ку- рукчуларын магадаткал. РФСР-нин улустун артын, композитор А. П. Петрова, РФСР-нин алдарып артын, режиссер-тургузукчулар Н. Д. Касаткина болгаш В. Ю. Васильева, РФСР-нин улус- тун артын, дирижер Ю. К. Те- мирканова, РФСР-нин улус- тун артын, хормейстер В. И. Муринге, кол ролду ой- нап турар. РФСР-нин улус- тун артын В. М. Морозова шааналарын талгачы.

Уран чүүдүн урууларга чо- гааларын дээр «Чингизин» балеттин тургузукчуларын шаанал. Диалог Родаринин шүдүк чогаалын маалыра- ыг бичи урууларын союу- ргалы улум хайгыртылган. Т. Г. Шевченко атыг балет- тин дээр операнын акаде- миктиг Киев театрында ол ба- летти ойнап тургусан. РФСР-нин улустун артын, композитор К. С. Хачатурян, балет- майстер Г. А. Майоров, ди- рижер К. А. Еременко болган

Украина СССР-нин алдарып ар- тистери, балет солистер Е. В. Косменко, Л. И. Сморганева олар шааналы.

«Ленфильм» бугу- ренич «Шанал» деп уран-чечен фильм коргусканын союу- ргалы чаалан алган. Ол дээр- ге коллективтик моральдыг кү- жүнү дугайында бектик идея- диг чогаал болур. Ол ажал дээр сценарист А. И. Гельман- га, режиссер С. Г. Мисаляга, оператор В. Н. Чумакага, РФСР-нин улустун артын В. И. Самойловка, РФСР-нин улустун артын Н. Н. Урганга болгаш РФСР-нин улус- тун артын Е. П. Тетонка шааналды талгачы.

Совет Эволюцияны табигый бекитилерин дээр демисел- ыла кол-кол чө-чалдарып коргускан теле болгаш кино- документалдыг чогаалдар су- раткаан. Ол дээр «Тайын- нын берге оруктары» деп фильмдер болур. Ол фильм- нерин тургусканы дээр спе- циалистер, политика хайгаар- чылар болгаш публицистер В. И. Дунаев, В. С. Зорин, А. Г. Ковалев, режиссер В. П. Лисановка, ГСФСР-нин уран чүүдүн алдарып ажалдагы- зы В. С. Кочетков болган В. В. Микс оларга, а ол иш- кан А. С. Серова шааналды талгачы.

ССР-нин шааналы РФСР-нин уран чүүдүн ал- дарып ажалдагызы Ф. С. Хитрук «Союзмультфильм» студияга тургусканы «Фильм, фильм, фильм», «Еврей-Пух дугайында трило- гия», «Орду», «Сенэ сы- дысты бектик берип тур- мен» алган. Ол бектик мерге- жия-биле кылдыган чогаал- дарын тоотуру болушкуну- ларын артында амы б хүлнерин чугула амыдырал

ты айтырылган көдүргө.

Архитектура талаамы-биле Күрүне шааналы Туркмени- ын Каря Марис атыг куру- де библиотеканын бажы- ыны чогаалды туткан коллек- тивке тышкын. Анкадагы театры туткан ол бажыны архитектура талаамы-биле ча- ы, чаржы, артын чүүдөр- ын чоту онзагы болурун ту- рар. Автор коллективинин ууртукчу архитектор А. Р. Ахмедов, инженер-тургузукчу С. И. Сапаров, композитор британдин бритадия М. И. Давидьян.

«Византий уран чуртула», «Бурнугу орус мозаикалар болгаш фрескалар», «Хоочун итали мастерлер» болгаш «Хоочун европа мастерлер» деп номнары дээр шааналды СССР-нин Эртемпер академия- нын корреспондент-кежигүчү В. Н. Лазаревке талгачы.

Искусствоведение доктору А. В. Бунин бектик архитектура талаамы-биле кандидат Т. Ф. Саваренская олар «Хоорай ту- дууну уран чүүдүн төгү- ы» деп ишчилел ному дээр Күрүне шааналынын лауреат- тары болган. Ол ажал тургу- зупган айтыргыч додуу-биле көргүсүни, хоорай ту- душкунуна теорияны бол- гаш практикалык ханы сайгар- ганы-биле онзалып турар.

ССР-нин Күрүне шаанал- дарын 1976 чылда мича хой чо- гаалчылар, музикачылар, чуртукчулар, архитектор- ларга, кинонун болгаш театр- нын ажалдагычыларын ты- ышканы бистин социалистг Төрон чурттуустан хой папи- оладыг уран чүүдүн сай- ыралымын уруг чедикши- неринин маргыш чок херетизи болур.

КАШ УДАА МАКТАЛДЫГ

Чалаана хоорайын хаб- заводунун мунак- чы саасар Николай Монгуш бодуну кол- лективинде бот-тымыг- ыр уран чүүдү чен- кейип кырылганы. Ол демир-комус, илга, бы- заапчы, баягы эки ой- нап балыр болган ир- заар, танчыларынга аажок мнак. Районун бот-тымыгы уран чүү көрдүдөргө каш удаа шаанал, мактады чедип ал келген.

А. МОНГУШТУН ФО- ТОЗУ.

СПОРТ

КҮШТҮГЛЕР ШҮҮЛГЕН

Улут Октябрьин байыра- лынын хүнеринде Кызыл хоорайын төп күш-култур- бажыныда ВЛКСМ обкомуну шааналы дээр хосту хуреп маргалады болуп эркен. Алаа Таңды, Овур, Улут-Хем, Биг-Хем район- дар болгаш Кызыл хоорайын өөрдилге черлеринде пати- зи-биле 60 ажал шааналдык мөдөдөр киришкен.

Ияа хүн дугурунда үргү- чүл келгө чедик демисел- дин түшүлгө Кызыл хоорайын шилдик комманды бириг чери алган, комсомол обкомуну шилтин чоруту ку- боту-биле шааналды. Ияа терия Таңды районун, үшкү- ып-хоорайын № 2 ортукм школазынын комманды алганнар.

Эң чик дөм-48 кг-га ко- доз ажал-агай дөмүмуну суртуу спорт мастерини кандидат Сарыг-Оол Дамы чемпионуна. Ияа терия хоорайын № 2 ортукм школазынын өөреничтин, бири разряды Сүт-Мадыр Куу- дар, үшкүүп—Элегес ортукм школазынын тоску классыны Володя Агыр-Оол ээлген. Володя «Эн-не анык мөдөгө» деп туснай шааналды ты- ымыкан. Ол школачылар орту- зунга бистин республиканын ияа дикшир чемпиону.

Кызыл Туктук Иракы Чоон-чүктү шериг окурту- нун үш дикшир чемпиону, бодун дөмдөшине Совет Эви- донун Ченектиг Күштерини чемпиону, спорт мас- теринде кандидат Сергей Мар- ыа бо удаа 52 кг чедир дөмдөгө Овур районун ияа камгалап киришкен, ияа ду- гар школазын өөреничтин, бири разряды Александр Чылбак-оолдан башка анаа шоолу-ла удуралышкын коргусканын киж чок болган. Хуреп тоңгөгө чедир ту- рштуг тутуң келгеш Алек- сандар сая талаамы-биле ойна- ылыгын, ияа терия ээлээр артыг болган. Бо дөмдөгө үшкү чери Александр До- ыд алган.

57 кг чедир дөмдөгө бири чери салым-чоту ВЛКСМ Улут-Хем райкомунун ияа терия спорт мастерини кандидат Николай Монгуш бектик бажы институтуну

студентин, бири разряды Александр Күжүттүң ужу- ражышкында пиитир- лоттун. Николай удур- лалышкын чал бажыны арыг салыр дээр бүтү-ле кү- жүн удур-лаа Александр алырбай барган, мичагы кандидат он чуте сая тала- ы-биле тилээр аргалыг бол- ган. Таңды районда «Револу- цияны чалымы» совхоз- ту мал эчтеш, бири раз- рядын, Владимир Балчый-оол үшкү шааналды алган.

Бажы институтуну сту- дентин, спорт мастерини кандидат Александр Оон 62 кг чедир дөмдөгө чемпио- наан. С. К. Тока атыг сов- хотун ажалынын, бири раз- рядын Валерий Самбуу ияа чери ээлген. Бажы инсти- тутуну студентин Полюна Дала бо удаа үшкү чери алган. Хуреп эгел-ле ча- ла ияа чотун турар-лаа бола, келер үчү оон ыч- ык мого үчү болур деп чү- вен Полюна бадтыкан.

Бо маргалаага чалгыс мастер—Орбак Чалады киришкен. Ол база-ла болу- нун удуралышкынын шүдүтүн арыг тилеш, бириг чери бугурудин-биле чаалан алган. Ияа терия спорт мастерини кандидат Олег Ооржак ээлген. Ол Кы- ызыл ияа дугайы школазын дооскан соода Москвага ре- шип турган калпалат атты чедип алган. Ол Москва обла- стын болгаш найсмыалдыг студенттер аразында мар- галадынын чемпиону. Бо дөмдөгө үшкү чери Алек- сандар Хомукуну алган.

Тыга хурештиг хоочуу Кертин-оол Санты бо маргала- да Биг-Хем району толго- деп. 74 кг чедир дөмдөгө хү- рөшкен. Оон удуралышкын (бо дөмдөгө чүдө ияа мого хүрөшкен) автоуруу технику- муну суртуу Анатолий Молдоров анык-лаа, хостуг хурештин аргаларын билери- даа арыг, мичагы кору- дуар Кертин-оол тилээр бээр деп боданын-лаа орган- нар. Ияа-дала ол хоочун көктүг деп чүвени мала- ы болгачы. Ол удуралышкы- ын арыг окташ.

А. САРЫГЛАР.

Блиц-маргылдаа

Ноябрь 7-де, Кызылдың шы- дыра кулузунга блиц-маргыл- даа болуп эркен. Ону Окта- бонин социалистг Улут ре- волюциянын 59 чыл оюнга тураскалган.

Блиц-маргылдаага бири, Елга разряды 13 шыды- раалык киришкен. Алаа М. Хомук чалгыс-лаа кыкыгө утурбай, 12 саялы алган,

—10 метр чедер. Агаарын температурасы дегин чегерге 8—13, өскө- лерин 11—16, Кызылга 13 —15 градус соор.

Редакторнун оралакчызы К. К. САТ.

КИНО

НОВЕБР 11-ДЕ. «НАБЫРАЛ»: «Улусу ро- ыан» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50 шактарда. «ПОНЕР»: Кызылдың, 9.30, «Котрабада» 11.00, 15.05, 16.55, «Кана» 12.45, 18.40, 21.00 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Эргичерик» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 ша- ктарда. «ВОСТОК»: «Филателия аягы» 15.00, «Кара рактык аспада» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

С. Сурч-оол. «КЫМНЫН ОГУЛУ?»

(Тончуу. Эгеиз № № 232, 233, 235, 244, 245, 252, 256 «Ишпи»)

Көдө Советтин девисе- ынде хоолду-дүрүм салгыс, турму урур чоруктарын фикциялар хой. Алаа олар ияадын аразында тутга кол- ында-ла ол дугайында бол- гаш. Оларын-биле демисеки- ы — көдө Советтин кол со- ругаларын бирээ, а ша- даа органарын дорту хү- лээлген. Актын келгешине сууу даргазы шынал-ла оо- роон.

— Чангыс чүве бар. Хам- дыт деп чедик бистин бир ка- дарчымы бар. Сая деп кижя, парижиктар кадарып турар. Бир казымар ооралдым деп демин манаа чорду. Ша- даа чегинге билдирип чорду дил. Хевир бээр кирген хев- ырыг. Оон бодуну карзын турары-дур ийип. Алаа душ- кан болунар.

— Саян. Чүү Саян боор оа? Ыгын-Саян эвес ириг бе?

— Харым мичаппа чоруту- чүе. Ыаагын кадайлар дуга- ында.

— Таңдыга чурттап туржук бе?

— Ийе, ийе, о. о. о. Оорлар- га кара халаа четпес кижя боор, мичагын моон Чедер- ге көкүчү баткан.

— Мэңи кончут танымым- дыр. Ону каймын тий ап бо- лур?—деп, Ак далам бер- ген.

— Адырам, сен кайнар бар чыттык?—деп, Ак Соладар айтырган.

— Автобус турар чеге чоокшуду бар чыттым. Аа- ым уран болбазы-ла, Хам- дыт деп чедик. Моон автобус- тагы, район тову текчиг, оон өске автобуска оуурап, аал дукунга дүжүп наар. Оон кылаттар. Ияк калар бер- ген болбазы мен бе, шары- жиктар. Омончү бирээни оончүшпаш, оон пани астен келди.

Ак саял кырген:

— Мындыг-дыр аа, эш Ы-

чыг-Саян. Мен база автобус малаар кижя мен. Ам-даа— дөш, шигин көргөш, — ам-даа барык шак хире бар-дыр. Ма- наа турарга, эглек-даа-дыр, шылачыг-даа-дыр. Харым кы- дында чудуктар чидир, алаа барып олурун аалы. Шөлзө- даа чед-дыр.

Бирээни бирээнин кы- рында чүдүрдүр салып каан ийи кончут чок туудука сая- дайлыны олурунчарын. Саян дорра-ла арагазын уштуң э- келгеш, чүдүрүнү карманым- ыдап доугурап уштуң, аксын ачтыккан, Акче сугаш.

— Хооректинге херек чүве бо-ла болгай. Алыт, шыдар шаа-биле.

Ак холу-биле дедир пткен.

— Хорюк бе?

— Хорюк.

Саян кийин тоор, барык-ла орту чедир шыдаң ажалды эшпеш, уба-лаа дүзөң, акыр- ырамын-лаа, чүдө алымы- ла чыгарыларын чотуткан.

Олар ийи көрүшө-ле, чыл чедик. Эртен тылш тагыт- ыла бо үеде шал-буз ужураш- ыла, а оон мурунла Ак ше- ригте турла, ийи чылда база көрүшөш. Мычан көрдө, оларда хоорекир чүве-ле хой. Хоорекир-даа олурунчарын. Актын «шыдашпаш бардым» деп сөстөрүн тайдырларын Саян негег берген, а оозу додучу-биле, мычалаа-даа билингир кылдыр харым- лаан:

— Бодунуң районунга ша- даалап ажалдага кончуп каа- бай-дыр. Ырбел эвес сен, ы- даа дөргү-төрөп хой. Оон кы- рынга эш-оор, таным-көрүш— кымырны чок дээр. Кончут сойдукарнын бирээни бо-ла чуртун урешкен болур. Шаг- лаа кижя чүңү канычар, хүлээте күүсүлөр— бажынаар апаар. Чаа, оон-даа ала-пези, алган пазыи сугулап туруттар. Ол оолду арзалан көр, уштуң көр дээр. Оон кедерезе, хо- лээң, мал-матан айтты, ажа- ыпкөөк сугаш турун бээр. Эпчогун чүү дээр сен. Кара

халыгчө-тир ош. Сөөгүндө- сөөгүндө, оларын арзын туудур көрө алабай бээр хире чүве чорду. Ычтангаш шыдашпаш.

Саянын бажыга арага үнүп келген, дилы база до- гаалып бар чыткан, мычалаа- даа дилим, сөс-домазың кел- ынгирин бар барган.

— Ычлаарга демги ол чү- рүм урун дорту-торейини көргөш турган шыккамы сен?

— Ычтан бээр хевирит чорду.

— Чорду де. Ала хей эр- дир сен. Ам дорраң барган, бо шаг-лаа форман уштуң бе- ривит, даргаларыңа. Ылдыг кижя каныч шагдалар. Чүр- му үрөн соода, чүү ка- маан. Шоругу-дур. Сен дүтө дорту-торейин деп олуру- ыг сен. А бо ханык төрөдө- рияны калчар сен? Бо пүштү сөң ала-пези төрөдө- ди-дир. Чүдө мында эес.

— А олар мени таныр эес — деп, Ак херекке албаан.

— Хы, таным эвес. Бо хун танымас, даярга көр сен: би- рээни дүгым, бирээни «эоним, үш дугары куудам деп баар, бажым-балгандыг чаалаар. Оон кедерезе, хе-хе-хей, найы бирээнигө күдээли бээр-и- даа чаалаас. Олардан бир-де өдөжөк чүве чуртун урентер. Оон алаам азы мези дорра-ла сөз баар. Ам канычар сен?

Маргалаар аргажог, Саян- нын шы. Шынал-ла ам кан- чаар? Ак мыт чок барган, бо дээр ужурага таарышкан. Олурунчарын оң талаамы- ла бажынар аразы-биле ийи оол эртин чыткан. Каймы- даа кызыл-далап. Бирээни сөз- бер баштыг, уузи чечинг куу мыкалыг, кара чүтүрүнү кончуларын даан алган. Оске- ы бажында шокор борт каан алган, хурерин көстүр көстөм- нүт.

— Огу бо-дур, көрдүң бе— дөш, Саян кий дөш.—Эй, Кестик, бо келем!

Оолдар тура дүшкен.

— Чүгө?—деп, оозу дилим эвес айтырган.

— Харын бээр келем. Оолдар сымарлаан соон- да, хая көрү-көрүп салтым чорукчаныр.

— Огу бо-дур деп чүңүт Кымын огу чүгө?—деп, Ак мичаалан.

— Демги Кымы-оол деп кыжың огу-дур.

Ак ам сакты холуп келген.

— Адыр-адыр — дөш, кар- мын үжөгөш, блокчодун уштуң, ажим көргөш,—аа, ам билип каатмын. Кымы-оол деп-даа кижяны, оон огу Кестиктин-даа дугайын демин динчалан кижя мен. Харым бо оолду демин шал-буз доргөн мыкалыг мен—дөш, блокчо- дун дедир карманал алган.

— Па, бо кандай кижя апаарын? Мэңи-даа дугайым динчалан кижя мен. Харым бо оолду улусту билип апа- кан турар. Бүдү билр бур- ган сен бе?

— Шаг-лаа кижя черле ып- дыг болур чүве—кулаа дим- ын.

— Аа, хушуга, мынды-ла ку- лаа адымы болза, мөөң оо- ромду тий эжик. аа.

— Тылар мен. Чүдө бичи мана шүке.

— Хе-хе-хе. Ам сактып кел- ым. Демги оол, Кестик аал. Кымы-оолдун төрөн огу эес болбазына, а сөз ба- ылынын — Сарыбашын, Хеймер-мынтын ашапшын, огу- ту болбазына. Хе-хе-хе—деп, Саян ичмынын үнүп келген.

Ак амын тыппаш.

— Кай, тыппаш бе?

— Хе-хе-хе. Сарыбаш баш- тайгы калдыгын чораян кижя боор. Оозу божаш, огу кал- ган. Бичин огуң кат-нези, калынын утбазы оостурун

каан. Кестик ол-дур.

— Шынал-ла бе? — Шынал-мынал, мык чөк курган калыр, шыган ээлиг калыгын калыр, бир эес ме- гелээ болууза—дөш, Саян арагазын, Ак көрбөн ара- ымда, бичинин ток кыла каапкан.

Ак мыттавайн турза-ла турган.

— Хе-хе-хе. Хеймер-мыска дүштүп кыйнаа ала? Чүү ди- ди? — Честерди бе азы.— дөш, Саян каттырган.

Каттыргыч-кат тыр м.и.и. оожургаан соон